

10. Голодюк Лариса. Викладання математики у процесі організації адаптаційного навчання (5-6 класи) // Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти: Науково-методичний вісник № 57. – Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2021. – С. 89-101.

11. Голодюк Лариса. Формування геометричних знань засобами мислительної діяльності учнів // Педагогічний вісник. – 2021. – № 1-2. – С. 3-8.

12. НУШ: навчально-методичний довідник для педагогів закладів загальної середньої освіти (базова освіта): математична освітня галузь. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sites.google.com/view/math5-12>

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Марина ЧАЛА,

завідувач науково-методичної лабораторії інформаційно-технологічної освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

Головна зміна в суспільстві, що впливає на ситуацію у сфері освіти - прискорення темпів його розвитку в усіх проявах, зокрема громадянського та цифрового суспільства, цифрового громадянства, а отже й широке застосування цифрових технологій та соціальних активностей у навчальному процесі. В результаті заклади загальної середньої освіти покликані готувати своїх учнів до життя, до змін, розвивати у них такі якості, як проактивність, небайдужість, мобільність, динамізм, конструктивність, комунікабельність тощо. Така підготовка не може бути забезпечена за рахунок засвоєння певної кількості знань. Тим паче, що усі мешканці України протягом останніх років перебувають у стані хронічного стресу, спровокованого спочатку пандемією коронавірусної хвороби, а потім повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію нашої держави. Тому педагоги мають озброїти своїх учнів навичками:

- утримання уваги, концентрації, зосередження;
- освоєння нових дій (діяльностей);
- адаптації;
- ігнорування зайвого;
- робити вибір;
- спостерігати за процесом;
- чекати;
- ефективно використовувати ресурси;
- стійкості та відновлення;
- розуміння алгоритмів що? чому? і як відбувається?;
- багато інших здібностей, які необхідні для життя в сучасних умовах.

Повноцінна пізнавальна діяльність школярів виступає головною умовою розвитку у них ініціативи, активної життєвої позиції, винахідливості й уміння самостійно поповнювати та відновлювати свої ресурси (знання, уміння, навичка, ставлення, час, енергію, гармонію тощо), орієнтуватися в стрімкому потоці інформації. Ці якості особистості є не що інше, як ключові компетентності. Вони

формується у школяра тільки за умови систематичного включення його у самостійну пізнавальну діяльність, яка враховує потреби, інтереси та відмінності дитини. Невипадково метою інформатичної освітньої галузі відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти є «розвиток особистості учня, здатного використовувати цифрові інструменти і технології для розв’язання проблем, розвитку, творчого самовираження, забезпечення власного і суспільного добробуту, критично мислити, безпечно та відповідально діяти в інформаційному суспільстві».

Тобто одна з головних задач вчителя інформатики в 5 класі полягає в тому, щоб побудувати навчальний процес, який стимулює учня до саморозвитку, враховує його пізнавальні потреби та цикл дитячої мотивації, створює умови творчої діяльності і тим самим формує пізнавальні інтереси учнів. Предметом пізнавального інтересу для школярів є нові знання. Тому вкрай важливими є обґрунтований вибір модельної програми, глибоко продумана навчальна програма створена на основі модельної в якій досягнення очікуваних результатів прив’язані до кожного майбутнього уроку, ефективне планування кожного уроку, добре підібраний навчальний матеріал, який водночас враховує відмінності дітей, дотримується вимог універсального дизайну навчання та є новим, невідомим, що вражає уяву учнів, змушує їх дивуватися.

Рисунок 1. Цикл дитячої мотивації

Надважливою відмінністю Нової української школи є впровадження формульованого оцінювання. На жаль, значна кількість вчителів не розглядають формульоване оцінювання як процес, який впливає на розвиток, формує здатність і бажання навчатись; процес, який має циклічну структуру і не обмежується певним переліком вправ. Для підтримки впровадження формульованого оцінювання на уроках інформатики нами розроблено інтернет-ресурс <https://sites.google.com/view/s-edu-it/>.

Структура процесу формувального оцінювання

Завершальний крок в процесі формувального оцінювання полягає в усуненні пробілів між тим де учень знаходиться теперішній час і тим чого учень прагне досягти в майбутньому

На цьому ж ресурсі подано рекомендації щодо реалізації універсального дизайну навчання, зворотного дизайну та інших ефективних освітніх технологій, зокрема методу проєктів, як гнучкої моделі організації освітнього процесу, що сприяє розвитку спостережливості й прагненню знаходити відповіді на виникаючі питання, перевіряти правильність своїх відповідей на основі аналізу інформації, при проведенні експериментів і досліджень. Метод проєктів припускає розв'язування деякої проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого, інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих галузей. Результати виконаних проєктів повинні бути "відчутними", тобто, якщо це теоретична проблема, то конкретне її розв'язання, якщо практична - конкретний результат, готовий до впровадження.

Учителі пілотних класів відзначають значні відмінності у ставленні до навчання та пізнавальної активності учнів «звичайних» і пілотних класів. Так, на думку Вікторії ШИБІСТОЇ, вчителя інформатики комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання №25 «ЗШ I-III ступенів, природничо-математичний ліцей, центр позашкільного виховання «Ліра» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області», вихованці НУШ не мають страху перед оцінкою, вміють креативно мислити, що проявляється, наприклад, у виконанні вправ «Навести неправдиве твердження...» або «Навести приклад...». Їх доволі важко вчасно зупинити, тому важливими для вчителя є навички тайм-менеджменту та вміння цінувати час як ресурс. Також Вікторія Юріївна відзначає уміння учнів НУШ працювати в команді, власними силами створювати ситуацію успіху, самореалізації, не бояться ставити питання і вимагають відповіді, наприклад:

- Чому ми повинні це робити?
- Коли ми будемо робити серйозні речі в інформатиці?
- Можна я не буду це робити, а зроблю геть зовсім інше?

- Можна я принесу свою клавіатуру і буду нею користуватись під час уроку?
- Де купити таку мишку як у вас?
- Скільки в цьому комп'ютері оперативки? А скільки він коштує?
- Як це нам знадобиться у житті? тощо.

На думку вчителя, вкрай важливими будуть перші уроки, де важливо разом з учнями розробити і прийняти правила роботи в навчальній групі, правила безпечної поведінки в комп'ютерному класі, правила оцінювання; зібрати очікування учнів і поділитись власними. Педагог зазначає, що якщо вчитель початкових класів дійсно реалізовував базові принципи Нової української школи, то вчителі різних предметів, зокрема інформатики, отримають вмотивованих, завзятих, творчих учнів. Однак пані Вікторія також має ряд застережень: часто діти проявляють небажання (чи невміння) зрозуміти чи вивчити базові теоретичні поняття з певної теми (інформація, об'єкт, повідомлення тощо); відсутність домашніх завдань в початковій школі часто призводить до систематичного невиконання домашнього завдання в 5 класі.

Вкрай важливо розуміти що майже трирічне дистанційне навчання, стрес також вплинув на когнітивні можливості учнів. Це важливо враховувати, складаючи навчальну програму на основі рекомендованих модельних програм.

Станом на 1 червня 2022 року чинними є такі модельні програми:

- модельна навчальна програма з інформатики для 5–6 класів (автори Радченко С.С., Боровцова Є.В.);
- модельна навчальна програма з інформатики для 5–6 класів (автори Завадський І.О., Коршунова О.В., Лапінський В.В.);
- модельна навчальна програма з інформатики для 5–6 класів (автори Пасічник О.В., Чернікова Л.А.);
- модельна навчальна програма з інформатики для 5–6 класів (автори Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І. та ін.);
- модельна навчальна програма з інформатики для 5–6 класів (автори Морзе Н.В., Барна О.В.);
- модельна навчальна програма з інформатики для 5–6 класів (автори Козак Л.З., Ворожбит А.В.).

З метою систематизації інформації та надання відповідної підтримки щодо організації навчання інформатики в Новій українській школі науково-методичної лабораторією інформаційно-технологічної освіти розроблено інтернет-довідник <https://sites.google.com/view/it-nus/>. Він містить такі підрозділи:

- підтримка навчання;
- професійний розвиток;
- нові інструменти;
- інформатика 5-6 клас (авторські концепції, ресурсна підтримка, методичне забезпечення);
- інформатика 7-9 клас;
- інтегровані курси.

Важливо розуміти, що навчальна програма укладається на основі модельної програми, а не підручника, хоча концепція і зміст підручника може враховуватись. Відповідно до рішення Конкурсної комісії з проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників (5 клас) від 02 червня 2022 року до переліку підручників для 5 класу закладів загальної середньої освіти, які можуть видаватися за кошти державного бюджету, включено підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти «Інформатика» (авт. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакртько В. В.) та підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти «Інформатика» (авт. Морзе Н. В., Барна О. В.).

До переліку підручників для 5 класу закладів загальної середньої освіти, які можуть видаватися за кошти державного бюджету за умови подання до ІМЗО гарантійного листа про фінансування (за рахунок власних обігових коштів або інших коштів, не заборонених законодавством) різниці між запропонованою видавництвом вартістю такого підручника і середньою вартістю підручника, що зазначена у паспорті бюджетної програми на відповідний рік включено:

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Джон Ендрю Біос).

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Коршунова О. В., Завадський І. О.).

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бондаренко О. О., Ластовецький В. В., Пилипчук О. П., Шестопадов Є. А.).

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Корнієнко М. М., Крамаровська С. М., Зарецька І. Т.).

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Тріщук І. В.).

Дозволено використання підручників:

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Глинський Я. М., Лисобей Л. В., Чучук О. Л., Дячун В. В.).

«Інформатика» підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Козак Л. З., Ворожбит А. В.).

Ми прагнемо оперативного реагувати на запити і потреби вчителів інформатики Кіровоградщини, тому чекаємо на зворотний зв'язок за допомогою форми <http://surl.li/cdnhp>.